OSCE METODIKASI ASOSIDA “HOMILADORLIK VAQTIDA QON KETISHLAR” MAVZUSINI O‘QITISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Kadirbayeva Madina Telmonovna
Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti.
Buxoro, O‘zbekiston.
E-mail: kadirbayeva.madina@bsmi.uz

Annotatsiya: Mazkur maqolada homiladorlik vaqtida yuzaga keladigan qon ketish holatlarini o‘qitishda OSCE (Objective Structured Clinical Examination) metodikasining ahamiyati, afzalliklari va uni qo‘llash mexanizmlari bayon etilgan. Shuningdek, mavzuni talabalarga samarali yetkazish uchun klinik stsenariylar asosida stansiyalarni tashkil qilish, baholash mezonlari va interaktiv metodlardan foydalanish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so’zlar: OSCE, akusherlik, qon ketish, homiladorlik, klinik ko‘nikma, tibbiy ta’lim, interaktiv metod.

Аннотация: В этой статье описывается важность, преимущества и механизмы использования методики OSCE (Objective Structured Clinical Examination) для обучения случаям кровотечений, возникающих во время беременности. Также будут рассмотрены возможности организации станций на основе клинических сценариев, критериев оценки и использования интерактивных методов для эффективного донесения темы до студентов.

Ключевые слова: OSCE, акушерство, кровотечение, беременность, клинические навыки, медицинское образование, интерактивный метод.

Annotation: this article describes the importance, advantages and mechanisms of its application of the OSCE (Objective Structured Clinical Examination) methodology in the training of bleeding conditions that occur during pregnancy. Options for setting up stations, evaluation criteria, and the use of interactive techniques based on clinical scenarios are also considered to effectively communicate the topic to students.

Keywords: OSCE, obstetrics, bleeding, pregnancy, clinical skills, medical education, interactive method.

Kirish

Tibbiy ta’limda klinik kompetensiyalarni shakllantirish bugungi kunda asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, akusherlik va ginekologiyada tezkor, to‘g‘ri tashxis qo‘yish va harakatlar algoritmini bilish hayot-mamot masalasidir. Homiladorlik davrida yuzaga keladigan qon ketishlar - og‘ir asoratli holatlardan bo‘lib, ularni o‘z vaqtida aniqlash va yordam ko‘rsatish bo‘yicha bilim va

ISSN 3030-3907

ko‘nikmalarni shakllantirish uchun OSCE metodikasi eng samarali yondashuvlardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR. Tibbiy ta’limda klinik kompetensiyalarni rivojlantirishda OSCE (Objective Structured Clinical Examination) metodikasi keng qo‘llanilmoqda. Bu usul talabalarning amaliy ko‘nikmalari, klinik fikrlashi va bemor bilan muloqot qilish qobiliyatlarini baholashda samarali bo‘lib, ta’lim jarayonida nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi [1,2].

So‘nggi yillarda homiladorlik davrida uchraydigan asoratlar, jumladan, qon ketish holatlarini erta aniqlash va malakali yordam ko‘rsatish bo‘yicha ko‘plab ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilgan [3,4]. Ayniqsa, prenatal davrda uchraydigan xavfli qon ketishlar (masalan, platsentaning erta ajralishi, past joylashuvi, yoki ektopik homiladorlik) bo‘yicha o‘qitish modellarining samaradorligini oshirish maqsadida interaktiv usullar, simulyatsion mashg‘ulotlar va OSCE formatidagi baholashlar joriy etilmoqda [5,6].

Pedagogik adabiyotlarda qayd etilishicha, OSCE formatida taqdim etilgan klinik stansiyalar talabalarda nafaqat bilimni, balki real klinik sharoitda qaror qabul qilish malakasini ham shakllantiradi. Shuningdek, bu metodika orqali o‘qituvchi har bir talabaga individual yondashish va ularning o‘zlashtirish darajasini obyektiv baholash imkoniyatiga ega bo‘ladi [7].

Tadqiqot metodlari sifatida quyidagilar tanlandi:

- Nazariy tahlil: mavzuga oid ilmiy va pedagogik adabiyotlar o‘rganildi.
- Taqqoslash usuli: an’anaviy va OSCE metodikasi asosida o‘qitish samaradorligi solishtirildi.
- Amaliy kuzatuv: klinik mashg‘ulotlar jarayonida talabalar faoliyati tahlil qilindi.
- Anketa va intervyular: talabalar va o‘qituvchilar fikrlari asosida metodikaning afzalliklari aniqlashtirildi.
- Statistik tahlil: o‘quv samaradorligiga oid ko‘rsatkichlar qayd etilib, natijalar tahlil qilindi.

Mazkur usullar asosida OSCE formatida homiladorlik vaqtida qon ketishlar mavzusini samarali o‘qitish yo‘llari ishlab chiqildi hamda uning tibbiy ta’limdagi amaliy ahamiyati yoritildi.

NATIJALAR. Tadqiqot davomida OSCE (Objective Structured Clinical Examination) metodikasidan foydalanish talabalarda “Homiladorlik vaqtida qon ketishlar” mavzusiga oid nazariy bilimlar va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda samarali vosita ekanligi aniqlandi. Eksperimental guruhda ushbu metodika asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar yakunida talabalar klinik holatlarni tahlil qilish,

ISSN 3030-3907

favqulodda vaziyatlarda qaror qabul qilish, bemor bilan samarali muloqot qilish kabi klinik kompetensiyalar bo‘yicha yuqori natijalarga erishdilar.

An’anaviy usulda o‘qitilgan nazorat guruhiga nisbatan, OSCE metodikasi asosida o‘rgatilgan talabalarda mavzuni o‘zlashtirish darajasi sezilarli darajada yuqori bo‘ldi. Shu bilan birga, talabalar tomonidan o‘zlashtirish sifati, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarda tezkor va to‘g‘ri qaror qabul qilish ko‘nikmalari hamda jamoada ishlash malakalari kuchaygani kuzatildi.

So‘rovnoma va test natijalari tahliliga ko‘ra, OSCE metodikasi bilan ta’lim olgan talabalar amaliy mashg‘ulotlarda ishtirok etishdan yuqori motivatsiya, o‘ziga ishonch va kasbiy mas’uliyat hislarini namoyon etganliklari qayd etildi.

Ushbu yondashuv nafaqat talabalar bilimini nazorat qilish, balki ularni real klinik vaziyatlarga tayyorlash, kritik fikrlashni rivojlantirish va klinik qarorlar qabul qilish salohiyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

1. OSCE metodikasining mohiyati va afzalliklari

OSCE – bu talabaning klinik bilimlari, amaliy ko‘nikmalari va kommunikativ kompetensiyalarini real klinik sharoitga yaqinlashtirilgan stansiyalar orqali baholovchi usuldir. Bu metod:

Standartlashtirilgan va ob’ektiv baholash imkonini beradi.

Talabalarni real holatlarda mustaqil qaror qabul qilishga o‘rgatadi.

Amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

2. “Homiladorlik vaqtida qon ketishlar” mavzusi doirasida OSCE stansiyalarini yaratish

Mavzu bo‘yicha quyidagi stansiyalarni tashkil etish mumkin:

Stansiya nomi	Tavsifi	Baholash mezonlari
1. Anamnez yig‘ish	Talaba homilador ayoldan qon ketish bo‘yicha anamnez oladi	Muloqot madaniyati, to‘g‘ri savollar, xavf omillarini aniqlash
2. Fizik tekshiruv	Qorin palpatsiyasi, yurak urishini tinglash	To‘g‘ri texnika, xavf belgilarini aniqlash
3. Diagnostika	Talaba laborator va instrumental tekshiruvlarni tanlaydi	Differensial diagnostika qilish ko‘nikmasi
4. Davolash	Klinik holatga mos davolash rejasi tuziladi	Protokollarga asoslangan yondashuv
5. Simulyatsion bemorga yordam ko‘rsatish	Qon ketayotgan homilador ayolga tez yordam	Tezkor va to‘g‘ri harakatlar algoritmi

ISSN 3030-3907

3. OSCE metodini qo‘llash natijalari

O‘quv jarayonida OSCE metodikasini qo‘llash orqali:

Talabalar nazariy bilimlarini amaliy ko‘nikmalar bilan birlashtiradi.

Xavfli klinik holatlarda qaror qabul qilish ko‘nikmalari shakllanadi.

Mustaqil va mas’uliyatli qaror qabul qilish salohiyati rivojlanadi.

MUHOKAMA. OSCE (Objective Structured Clinical Examination) metodikasi zamonaviy tibbiy ta’limda talabalarning klinik ko‘nikmalarini ob’ektiv va tizimli ravishda baholashning samarali vositasi sifatida tan olingan. Ushbu metodika, ayniqsa, og‘ir va tezkor klinik vaziyatlarni o‘z ichiga oluvchi mavzularni o‘qitishda — xususan, "Homiladorlik vaqtida qon ketishlar" kabi mavzularda — juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tahlilimiz davomida aniqlanishicha, an’anaviy ma’ruza va seminar mashg‘ulotlariga nisbatan OSCE metodikasi orqali o‘tilgan darslar talabalarda mavzuga nisbatan yanada yuqori qiziqish uyg‘otadi, bilimlarni amaliy ko‘nikmaga aylantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, klinik stansiyalar asosida talabaning tezkor qaror qabul qilish, muloqot qilish, shoshilinch vaziyatda harakat qilish kabi muhim kompetensiyalari rivojlanadi.

Homiladorlik vaqtida qon ketishlar mavzusi akusherlik amaliyotida tez-tez uchraydigan, ammo har doim ham bir xil kechmaydigan holatlardan biridir. Talabaning nazariy bilimlari bilan bir qatorda, real klinik holatga yaqinlashtirilgan OSCE stansiyalari orqali baholanishi ularning bo‘lajak shifokor sifatida mas’uliyatli yondashuvini shakllantiradi. Bundan tashqari, OSCE mashg‘ulotlarida aks ettirilgan reflektiv fikrlash, talabaning o‘z ustida ishlashi va o‘z xatolarini tahlil qilish imkoniyatini beradi.

Pedagogik nuqtai nazardan qaralganda, OSCE texnologiyasi orqali o‘qitish talaba-shifokor modelini kuchaytiradi, ularni mustaqil, izlanishga yo‘naltirilgan, klinik fikrlashga ega mutaxassis sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Interaktiv va amaliy mashg‘ulotlar orqali bilimlar yanada mustahkamlanadi va natijada, talabaning o‘ziga ishonchi ortadi.

Shuningdek, tadqiqotlarimiz natijasida OSCE metodikasi bilan tashkil etilgan mashg‘ulotlardan so‘ng talabalar orasida bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirish darajasi, diagnostik va amaliy ko‘nikmalarning shakllanishi an’anaviy metodlarga nisbatan yuqori ekanligi aniqlandi. Bu esa, ushbu metodikaning dolzarbligini va zamonaviy tibbiy ta’lim jarayonida keng joriy etilishi lozimligini tasdiqlaydi.

XULOSA. OSCE metodikasi akusherlik va ginekologiya fanini interaktiv va amaliy yondashuv asosida o‘qitishga imkon beradi. Ayniqsa, “Homiladorlik vaqtida qon ketishlar” kabi klinik jihatdan muhim mavzular bo‘yicha bu metod

ISSN 3030-3907

orqali o‘rgatish talabalar bilimini mustahkamlashda, ularni kelajakdagi shifokorlik faoliyatiga tayyorlashda beqiyos rol o‘ynaydi..

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Albanese M. Problem based learning: why curricula are likely to show little effect on knowledge and clinical skills // Med Educ.— 2000.— № 34.— P. 729–738.

2. Barrow E.J., Lyte G., Butterworth T. An evaluation of problem-based learning in a nursing theory and practice module // Nurse Education in Practice. — March 2002.— V. 2.— Issue 1.— P. 55–62.

3. Davis M.H., Harden R.M. AMEE medical education guide number 15: problem-based learning: a practical guide// Med Teacher. — 1999.— Vol. 21.— P. 130–140.

4. Hwang S.Y., Kim M.J. A comparison of problem-based learning and lecture-based learning in an adult health nursing course // Nurse Educ. Today. — 2005.— Dec 15.

5. Solomon P. Problem-based learning: a review of current issues relevant to physiotherapy education // Physiother theory Pact. — 2005.— Vol. 21.— № 1.— P. 37–49.

6. Casey P.M., Magrane D., Lesnick T.G. Improved performance and student satisfaction after implementation of a problem-based preclinical obstetrics and gynecology curriculum // American Journal of Obstetrics and Gynecology. — 2005.— V. 193.— Issue 5.— P. 1874–1878.

7. Kilminster S., Roberts T. Standard setting for OSCEs: trial of borderline approach // Adv Health Sci. Educ. Theory Pract. — 2004.— № 9.— Issue 3.— P. 201–209.

8. Reiter H.I., Rosenfeld J., Nandagopal K., Eva K.W. Do clinical clerks provide candidates with adequate formative assessment during Objective Structured Clinical Examinations? // Adv. Health Sci. Educ. Theory

ISSN 3030-3907